

СТАНОВИЩЕ

от проф. дфн Георги Теологов Каприев,
по конкурса за заемане на академична длъжност „професор”,
Област на висше образование 2. Хуманитарни науки,
Професионално направление 2.1. Филология (Славянски литератури),
обявен в „Държавен вестник”, бр. 31 / 12 .04. 2019 г.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата: Единствен кандидат в конкурса е доц. д.ф.н. Жоржета Чолакова. Тя е преподавател в ПУ от 1984 г., а от 2000 г. е доцент, през 2018 г. защитава дисертация за доктор на науките, заемала е серия от ръководни длъжности в ПУ. По процедурата на конкурса са спазени всички изисквания, приложени са всички необходими документи. Не съм забелязал и следа от феномени, вписвани в класа „плагиатство“. Доц. Чолакова кандидатства с монографията „Поетика на меланхолията. Карел Хинек Маха“, УИ „Паисий Хилендарски“, 2019 [ISBN 978-619-202-445-1], 403 с., както и с 18 статии, непредставяни по предни процедури. Те са на български, чешки, френски и немски, публикувани в София, Пловдив, Благоевград, Велико Търново, Виена, Прага, Братислава, Париж, Варшава, Мойнеши, Хамбург. Доц. Чолакова има 570 аудиторни часа само в бакалавърските програми на ПУ, ръководител е на множество дипломни и три докторски работи, била е гост-лектор и специализант в престижни университети. Тя е ръководител и участник в множество академични проекти.

2. Оценка на хабилитационния труд: Представената монография има иновативен и несъмнено приносен характер. Изследването на поетиката на меланхолията на Карел Хинек Маха (1810-1836), основоположник на модерната чешка поезия, не е факт и в чешката изследователска традиция, и в никоя друга. Отказвайки да мисли литературите като „котловинни“, доц. Чолакова гледа „забележителната органичност на Маха и като поет, и като културен феномен, в който се проектира цялата човешка култура“ (с. 230).

Конкретно-исторически тя тълкува творчеството му в широкия контекст на европейския романтизъм. Тъкмо там, показва тя, меланхолията за първи път става меродавна светогледна нагласа. Романтизмът се самопроявява като епоха на меланхолията. Идентификацията ѝ като болка от съществуването, характерна за романтичeskия творец, я прави знак на романтизма – чувство на отчаяние и на стремеж към абсолюта, на социална изолация и творческа предопределеност (с. 9), отвеждайки към романтичeskата „субективизация на Логоса“ (с. 374). Личността се трансцендира и с това се приближава повече до света на идеите, отколкото до реалността. Гради се образът на поета пророк, взрян в невидимите тайни на вечността и изживяващ своята различност спрямо социалната и моралната общоприета норма като болезнена, но необходима драма (с. 162). Меланхолията се артикулира като философия на битието – изживявана и като лична участ, и като човешка участ въобще (с. 132).

Аргументирането на тази позиция предполага синхронно, но и диахронно проследяване на меланхолията и нейното конципиране, проявяването на „историческата динамика на понятието

и настъпилата транспозиция на меланхолията“ (с. 8). Многовековната употреба на това понятие, настоява авторката, не е случайна. Настойчивото присъствие на меланхолията както в творческото съзнание, така и в неговото творение я разкрива като неотменна същина на *идеята за света като свят на отсъствия* (с. 373). Детайлно са представени схващанията на античността и средновековието, ренесанса и ранното ново време. Акцент се слага върху развитията от началото на XIX в. Погледът е насочен както към философията (Шелинг, Шилер), така и към цялата сфера на изкуствата и особено върху литературата. Маха е гледан през серия от продуктивни паралели с други европейски автори, и то не само от неговата епоха. Авторката е убедена, че „значимостта на дадено творчество е надисторическа величина“, в чиято „траектория се проектира мисловната енергия, акумулирана в предходния литературен опит, която се превръща в нова литературна реалност“ (с. 122). Извежда се универсалистският дискурс на Маха, в който поезията е мислена като изстрадано познание за обречеността на всичко възвишено (с. 187). Показва се, че наличното при Маха промисляне на меланхолията като светоглед като онтологичен отговор на глобалните въпроси за човека и неговия свят, е напълно непознато за дотогавашния чешки контекст (с. 157).

Доц. Чолакова проявява методологическа опитност, успявайки да се дистанцира както от единичния случай, така и от абстрактната обща картина. Концентрирайки се върху особеното (в Хегелов смисъл), тя не просто първопроходно извежда измерения на поезията на Маха и на чешката литература след него. Тя фактически създава първата цялостна, системна монография върху меланхолията на български език. Наистина, темата е широко обсъждана в международен академичен контекст (факт, отразен в библиографията към монографията, простряла се върху 22 страници). Бъдещите обмисляния на меланхолията в рамките на българската наука не могат обаче да минават за меродавни, без съобразяване с изследването на доц. Чолакова.

Един, макар по неволя бърз, поглед към останалите публикации дава лесно да се разбере, че и методологическият, и съдържателният подход в тях е идентичен с този в монографията. Избират се нетривиални изследователски предмети, подхожда се конкретно, но в рамките на широк културен контекст, извеждат се иновативни резултати. Доколкото имам поглед, смея да твърдя, че същият подход характеризира и преподавателската работа на доц. Чолакова, и проектите, в които тя е ръководител или участник. Едно академично присъствие, мощно съчетаващо преподаването и изследването и добре очертаващо профила на действителния университетски професор.

3. Заключение: Монографията и статиите на доц. Чолакова *съдържат научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички* изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания, следващи от Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Академичната дейност на доц. д.ф.н. Жоржета Чолакова доказва наличието на задълбочени теоретични знания и професионални умения, като демонстрира високо качествена способност за провеждане на изследвания, постигащи оригинални и значими научни приноси, и за адекватното им представяне в учебния процес.

С оглед на гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за нейната дейност, за постигнатите резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди академичната длъжност „професор“ на доц. д.ф.н. Жоржета Чолакова* в област на висше образование „хуманитарни науки“, професионално направление „филология (славянски литератури)“.

03 юли 2019 г.

Изготвил становището: